

ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΥΦΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΦΟΙΤΗΤΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ
ΤΗΣ ΚΑΣΤΑΝΕΑΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ
ΚΑΙ Ο ΚΑΣΤΑΝΟΦΥΛΛΗΣ ΚΥΡΙΛΛΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ 1966

Εἰς τὸν ἀγαπητὸν μου φίλον καὶ
χέριον

ΣΑΦΑΡΙΑΝ Φ. ΣΗΜΕΛΗΝ
μετ' ἐγκαρδίων εὐχῶν ὑπὲρ
ἐπιετηκονιῆς καὶ ἡδυσῆς
προόδου καὶ προκοπῆς
τὸ παρὸν προσφέρεται

Σταυροπούλου

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥΣ ΜΟΥ ΓΟΝΕΙΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ ΚΑΙ ΡΟΔΑΝΘΗΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ παρούσα ἡμῶν μελέτη ὑπὸ τὸν τίτλον «ΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΤΗΣ ΚΑΣΤΑΝΕΑΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΚΑΣΤΑΝΟΦΥΛΛΗΣ ΚΥΡΙΛΛΟΣ» διαιρεῖται, ὡς καὶ ἐκ τοῦ τίτλου γίνεται φανερόν, εἰς δύο μέρη:

1) Τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰς ἐκκλησίας εἴτε παλαιάς, ἐκ παραδόσεως ἰδίᾳ μαρτυρουμένας, εἴτε ὑπαρχούσας σήμερον ἐν τῇ χωρίῳ καὶ

2) Εἰς τὰ σχέσιν ἔχοντα μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὴν δρᾶσιν τοῦ λογίου ἐκ Καστανέας καταγομένου Κυρίλλου τοῦ Καστανοφύλλη, τοῦ ὁποίου μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ συμβολὴ πρὸς πνευματικὴν καὶ ἐκπολιτιστικὴν πρόδοον τοῦ Εὐρυτανικοῦ λαοῦ κατὰ τὰς παραμονάς τοῦ ὑπὲρ Ἐλευθερίας ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ Ἐθνικοῦ ἀγῶνος.

Καὶ διὰ μὲν τὴν συγγραφὴν τοῦ πρώτου μέρους ἐστηρίχθη εἰς χειρογράφους κώδικας τοῦ μοναστηρίου τῆς Προυσιωτίσσης, εἰς ἐπιγραφὰς εἰκόνων, ἐνθυμήσεις βιβλίων καὶ εἰς παραδόσεις ἐπιζώντων ἢ ἐν μακαριστοῖς εὕρισκομένων γερόντων, διὰ δὲ τὸ δεύτερον μέρος ἐκτὸς τῶν προαναφερομένων χειρ. κωδίκων τὰ μάλιστα χρήσιμον, ἰδίᾳ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Κυρίλλου ἐν Ἄγ. Ὁρει, ὑπῆρξε τὸ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκδοθὲν βιβλίον τοῦ Ἀρχ. Δοσιθέου Προυσιώτου Ἱεροκλήρυκος τῆς Ἱ. Μ. Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας ὑπὸ τὸν τίτλον «ΚΥΡΙΛΛΟΣ Ο ΚΑΣΤΑΝΟΦΥΛΛΗΣ».

Ὄφειλω τέλος καὶ ἐκ τῆς θέσεως ταύτης νὰ εὐχαριστήσω τὸν ἐν πολλοῖς βοηθήσαντά με εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ παρόντος διβλίου προαναφερθέντα Ἱεροκλήρυκα καὶ τὸν Σεβάσιμον Καθηγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Προυσοῦ Ἄρχ. Γρηγόριον Μπουλούκη, διότι ἅπαντα τὰ χειρόγραφα καὶ ἔντυπα τοῦ μοναστηρίου τούτου (ἀπαιτούμενα δι' ἀντλησιν πληροφοριῶν) μοῦ διέθεσε πρὸς μελέτην.

Ἐγγραφον ἐν Ἀθήναις τῇ 23ῃ Ἀπριλίου 1966

Ἰωάννης Δημ. Ὑφαντόπουλος

Φοιτητῆς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

ΠΑΛΑΙΟΙ ΝΑΟΙ ΚΑΙ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ

Εἰς τὰς παρυφὰς τοῦ Παναιτωλικοῦ Ὄρους ἐν μέσῳ ὑψηλῶν ἐλάτων, πλατάνων καὶ καστανοδένδρων εὐρίσκεται τὸ μικρὸν χωρίον μου.

Ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς χρόνους «τῆς πάλαι ποτὲ ἐκλαμψάσης Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας» λαμβάνει δεσπόζουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν χωρίων τῆς περιοχῆς τοῦ τ. δήμου Ἀρακυνθίων μετὰ τὸ τότε ὄνομά του Ἅγιος Δημήτριος (1) χάρις εἰς τὴν διὰ μέσου αὐτοῦ καὶ τοῦ Παναιτωλικοῦ Ὄρους (Χαλικίου) ὁδὸν ἄγουσαν πρὸς τὴν Αἰτωλίαν (2) καὶ χάρις εἰς τὸ μικρὸν μοναστήριον, τὸ ὁποῖον διετήρηθη, κατὰ παράδοσιν εὐρισκόμενον παρὰ τὸ σημερινὸν ποτάμιον.

Ἐν μακαριστοῖς εὐρισκόμενοι γέροντες ἐκ τοῦ χωρίου μου εἶχον εἶπει ὅτι τὸ μικρὸν ἐκεῖνο μονῆριον, ὡς ὀνομάζεται εἰς χειρόγραφον τῆς Ἰ. Μ. Προυσοῦ, (3) ἐτιμᾶτο εἰς τὴν μνήμην τοῦ

1) Χειρόγραφος κώδιξ Ἰ. Μ. Προυσιωτίσης Ἀριθ. 3 σελ. 20.

2) Περί τῆς ὁδοῦ ταύτης παρατίθεται τὸ κείμενον τῆς Ἱερᾶς Διηγήσεως τῆς Προυσιωτίσης 3ος χειρόγραφος κώδιξ σελ. 20.

«Αὐτοῦ ὁποῦ εἶναι τὸ μοναστήριον τῶρα τῆς Προυσιωτίσης ταύτης εἰκόνας, προτύτερα ἦτον ὁ τόπος οὗτος παντελῶς ἄβατος καὶ ἀνώρυμος, ἀλλ' οὔτε δρόμον τινὰ εἶχε διὰ τὸ δύσβατον τοῦ τόπου. Ὁ δὲ δρόμος τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Αἰτωλίαν ἦτον ἐκ τοῦ γειτονεύοντος χωρίου τοῦ Ἁγ. Δημητρίου (χωρίον Ἅγιος Δημήτριος ἐλέγετό ποτε ἢ νῦν Καστανιά, ὡς ἐν τῷ Βασιλικῷ κώδικι τῆς Βασιλευούσης φαίνεται ἕως τῆς σήμερον)». Ἑλλάδα ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἱερᾶς Διηγήσεως ἐννοεῖ προφανῶς τὴν εὐδαίμονα περιοχὴν τῆς Ἀρχαίας Φθίας.

Ἡ ὁδὸς αὕτη διετηρήθη καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας. Τοῦτο μαρτυρεῖται ἀπὸ τοπωνύμια παρὰ τὴν ὁδὸν ἐκείνην μερῶν, τὰ ὁποῖα μέχρι τῆς σήμερον διετήρησαν τὰς Τουρκικὰς τῶν ὀνομασίας ὡς Ντερβένι κ. ἄ.

3) Χ. κ. ἀριθ. 3 σελ. 28.

